

PROJEKT

Uchwała Nr ..../...../2022 Rady Miejskiej w Opatowie z dnia 21 marca 2022 roku.

w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Opatów na lata 2022 - 2023”

Na podstawie art. 18 ust 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r., poz. 559), art. 4¹ ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.), art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.), Rada Miejska w Opatowie uchwała, co następuje:

§ 1

1. Przyjmuje się „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Opatów na lata 2022 - 2023” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
2. Uchyla się Uchwałę Nr XL/347/2021 Rady Miejskiej w Opatowie z dnia 30 grudnia 2021 roku w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Opatów na 2022 rok.
3. Uchyla się Uchwałę Nr XXXVIII/318/2017 Rady Miejskiej w Opatowie z dnia 28 listopada 2017 roku w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Opatów na lata 2018-2022.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Opatów.

§ 3

Uchwała podlega ogłoszeniu poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miasta i Gminy w Opatowie.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia

Projektodawca: Burmistrz Miasta i Gminy Opatów

Prezentujący w imieniu projektodawcy:

Przewodniczący Gminnej Komisji

Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Załącznik
do Uchwały Nr / /2022
Rady Miejskiej w Opatowie
z dnia 21 marca 2022 roku

**Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii
w Gminie Opatów na lata 2022-2023**

Wstęp

Według raportu Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD)¹ uwzględniającego 52 kraje świata, na mieszkańca Unii Europejskiej przypada średnio 11,3 litra czystego alkoholu. Przynajmniej raz w miesiącu upija się 30% dorosłych. W krajach OECD od alkoholu uzależnionych jest 3,7% populacji – ok. 50 mln ludzi.

Jeżeli chodzi o Polskę, to według analiz OECD na jednego Polaka rocznie przypada średnio 11,7 litra czystego alkoholu. To odpowiada mniej więcej 2,4 butelki wina lub 4,5 litra piwa tygodniowo na osobę w wieku 15 lat i więcej. Co najmniej raz w miesiącu upija się 35 proc. dorosłych - oznacza to, że na jedną "okazję" wypijamy ponad 80 proc. butelki wina lub 1,5 litra piwa. W rozróżnieniu na płeć - mężczyźni w naszym kraju spożywają 18,4 litra czystego alkoholu na mieszkańca rocznie, w przypadku kobiet jest to 5,6 litra. Co ciekawe, kobiety o 62 proc. częściej upijają się (w miesiącu), jeśli mają wyższe wykształcenie. Jeżeli zaś chodzi o młodzież, 17 proc. chłopców i 21 proc. dziewcząt w wieku 15 lat co najmniej dwa razy w życiu piło alkohol. Autorzy raportu podkreślają, że dzieci, które nigdy nie były pijane, mają o 42 proc. większe szanse na dobre wyniki w szkole.

Zażywanie substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież szkolną zbadano także wiosną 2019 r. w ramach międzynarodowego projektu: „European School Survey Project on Alcohol and Drugs” (ESPAD). Audytoryjne badania ankietowe zrealizowano na próbie reprezentatywnej uczniów klas trzecich szkół gimnazjalnych (wiek: 15-16 lat) oraz klas drugich szkół ponadgimnazjalnych (wiek: 17-18 lat) naszego kraju. Celem badania był przede wszystkim pomiar natężenia zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych, ale także ocena czynników wpływających na rozpowszechnienie, ułożonych zarówno po stronie popytu na substancje, jak i ich podaży. Jak wynika z raportu, napoje alkoholowe są w naszym kraju najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży. Chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło 80,0% uczniów z młodszej grupy i 92,8% uczniów z starszej grupy. Picie napojów alkoholowych jest na tyle rozpowszechnione, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem piło 46,7% piętnasto/ szesnastolatków i 76,1% siedemnasto-osiemnastolatków. Najbardziej popularnym napojem alkoholowym wśród całej młodzieży jest piwo, a najmniej – wino. Wysoki odsetek badanych przyznaje się do przekraczania progu nietrzeźwości. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem, chociaż raz upiło się 11,3% uczniów z młodziej kohorty i 18,8% ze starszej grupy wiekowej. W czasie całego życia ani razu nie upiło się tylko 66,7% uczniów młodszych i 43,4% uczniów starszych².

Ponadto, jak wynika z najnowszego sondażu przeprowadzonego w czerwcu 2021 roku przez Centrum Badawczo-Rozwojowe BioStat® 22,9% Polaków deklaruje, że ograniczyło lub całkowicie zrezygnowało ze spożywania alkoholu podczas pandemii COVID-19. Równocześnie jednak do picia alkoholu w większych ilościach przyznaje się 10,9% uczestników sondażu. Zmian w zachowaniu dotyczącym picia alkoholu nie zauważyło 48,6% respondentów, natomiast 17,6% nie pije wcale³.

Przez wiele lat uzależnienie kojarzone było jedynie z zażywaniem substancji psychoaktywnych, jednakże coraz częściej kojarzy się ono również z czynnościami.

---

¹ Jak piją Polacy? Jak wypadamy na tle świata? Raport OECD o spożyciu alkoholu, Monika Mikołajska, 20.05.2021r., <https://www.medonet.pl/narodowy-test-zdrowia-polakow/zyj-zdrowiej,picie-alkoholu-jakwypadaja-polacy--nowy-raport-oecd,artykul,90827573.html> (data dostępu: 05.03.2022).

² J. Sierostawski, *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 roku*, Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Instytut Psychiatrii i Neurologii, Warszawa 2020.

³ https://www.biostat.com.pl/zwyczaje_prozdrowotne_polakow_podczas_covid_19.php (data dostępu: 05.03.2022).

Uzależnienie behawioralne określa takie formy zachowań, które nie są związane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, ale z wykonywaniem pewnych czynności (hazard, zakupy, granie w gry itp.), a ich specyfiką jest m.in. utrata kontroli nad tymi zachowaniami czy czynnościami.

Formalnie, do grupy tych zaburzeń możemy zaliczyć jedynie zaburzenie uprawiania hazardu, ponieważ od maja 2013 (data opublikowania klasyfikacji DSM–V) występuje ono w klasyfikacji zaburzeń psychicznych Amerykańskiego Towarzystwa Psychiatrycznego.

Nieformalnie zaś za uzależnienie behawioralne należy uznać szereg zachowań, które stanowią przejaw patologii ze względu na intensywność ich podejmowania (i na konsekwencje, jakie ponosi jednostka), a nie sam fakt angażowanie się w nie. Przykładami najczęstszych uzależnień behawioralnych są: zakupoholizm, fonoholizm, hazard, seksoholizm, pracoholizm sieciholizm oraz zaburzenia odżywiania.

Współczesna wiedza o problematyce uzależnień od substancji oraz uzależnień behawioralnych nakazuje widzenie w nich zagrożenia o charakterze globalnym, które jednakże manifestuje się głównie na poziomie krajowym i lokalnym i właśnie w strukturach krajowych i regionalnych upatruje się coraz powszechniej skutecznych form reakcji na problem uzależnienia od substancji psychoaktywnych.

Przygotowany Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Opatów na lata 2022- 2023, określa lokalną strategię w zakresie zarówno profilaktyki, jak i redukcji szkód zdrowotnych i społecznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych w społeczności lokalnej. Istotnym elementem niniejszego programu są również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Program opracowano zgodnie z wytycznymi Narodowego Programu Zdrowia (NPZ), który jest podstawowym dokumentem polityki zdrowia publicznego wyznaczającym cel strategiczny i cele operacyjne oraz najważniejsze zadania do realizacji na rzecz zwiększenia liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenia społecznych nierówności w tym zakresie. Zadania dotyczące przeciwdziałania uzależnieniom zawarte są w celu operacyjnym Nr 2 NPZ: „Profilaktyka uzależnień”. Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025 wskazuje kilka obszarów aktywności samorządów lokalnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom. Są to przede wszystkim zadania związane z edukacją i promocją zdrowia, profilaktyką, ale także wspieraniem leczenia, redukcją szkód zdrowotnych oraz rehabilitacją, reintegracją społeczną i zawodową osób uzależnionych. Wszystkie te działania ujęto w niniejszym dokumencie.

Cel operacyjny Programu wynikający z Narodowego Programu Zdrowia

Wykaz zadań służących realizacji celu operacyjnego 2: Profilaktyka uzależnień

Zintegrowane przeciwdziałanie uzależnieniom

Lp.	Nazwa zadania
1	Edukacja zdrowotna i profilaktyka uzależnień (uniwersalna, selektywna, wskazująca) realizowana zgodnie z wynikami badań naukowych (w tym epidemiologicznych) oraz dobrą praktyką w dziedzinie przeciwdziałania uzależnieniom.
2	Monitorowanie i badania problematyki związanej z sytuacją epidemiologiczną w zakresie używania wyrobów tytoniowych, w tym nowatorskich wyrobów tytoniowych i elektronicznych papierosów, używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP, spożywania alkoholu (z uwzględnieniem monitorowania poziomu i struktury spożycia oraz dostępności alkoholu).
3	Edukacja kadr (w tym szkolenia) uczestniczących w realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień.

4	Poszerzanie i udoskonalanie oferty oraz wspieranie realizacji programów profilaktyki o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności, w szczególności zalecanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego.
5	Poszerzanie i podnoszenie jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczo-wychowawczej dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i ich rodzin.
6	Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości specjalistycznej pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie.
7	Redukcja szkód, leczenie, rehabilitacja i reintegracja społeczna osób uzależnionych oraz ich bliskich.

Uzależnienie od alkoholu

Lp.	Nazwa zadania
1	Wdrożenie i upowszechnianie standardów i procedur profilaktyki, diagnozy oraz terapii FASD (Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych) zgodnie z aktualnym stanem wiedzy naukowej.
2	Kształcenie personelu medycznego w zakresie umiejętności rozpoznawania wzorów picia i podejmowania interwencji wobec pacjentów pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie oraz na temat FASD.
3	Zmniejszanie dostępności fizycznej i ekonomicznej alkoholu.
4	Zwiększanie skuteczności w przestrzeganiu prawa w zakresie produkcji, dystrybucji, sprzedaży, reklamy, promocji oraz spożywania napojów alkoholowych

Uzależnienia od zachowań (uzależnienia behawioralne)

Lp.	Nazwa zadania
1	Upowszechnianie wiedzy dotyczącej problematyki uzależnień behawioralnych, w tym wydawanie materiałów informacyjno-edukacyjnych, prowadzenie kampanii społecznych, strony i poradni internetowej oraz telefonu zaufania.

Uzależnienia od narkotyków

Lp.	Nazwa zadania
1	Zadania na rzecz ograniczania stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP

Promocja zdrowia psychicznego

Lp.	Nazwa zadania
1	Realizacja projektów i programów edukacyjnych, wychowawczych, interwencyjnych oraz profilaktycznych opartych na podstawach naukowych, w tym programów profilaktyki uniwersalnej, wskazującej i selektywnej.

Podstawę prawną działań jw. stanowi Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii.

Gmina Opatów kieruje się także zapisami Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Opatów na lata 2016-2022 przyjętej Uchwałą Nr XXII/194/2016 Rady Miejskiej w Opatowie z dnia 27 lipca 2016r.

Zadania zawarte w niniejszym Programie uwzględniają cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025.

Program opiera się na także na następujących aktach prawnych, m.in.:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- Ustawa z dnia 11 września 2015 roku o zdrowiu publicznym;
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej;
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Zaplanowanie działań na lata 2022-2023 poprzedzono analizą realizacji zadań zaplanowanych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Opatów na lata 2022-2023. Praca instytucji, stowarzyszeń, organizacja życia publicznego, działania placówek edukacyjnych zdeterminowana była sytuacją epidemiczną w naszym kraju, obostrzeniami, ograniczeniami związanymi z zapobieganiem rozprzestrzenianiu się wirusa SARS-CoV-2. Wobec powyższego uznaje się za zasadne ponowne przyjęcie do realizacji Programu w zbliżonej postaci jak zaplanowana na 2021r. uwzględniającymi zmiany w obowiązujących przepisach.

W dalszym ciągu uznaje się, iż dla skutecznej realizacji programu nieodzowna jest współpracy między poniżej wymienionymi instytucjami:

1. Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
2. Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
3. Ośrodkiem Pomocy Społecznej,
4. Policją,
5. Kuratorami sądowymi,
6. Podstawową Opieką Zdrowotną, Poradnią Zdrowia Psychicznego w tym Poradnią Leczenia Uzależnień,
7. Organizacjami i stowarzyszeniami pozarządowymi działającymi na terenie miasta i gminy,
8. Samorządem gminnym,
9. Klubem AA,
10. Parafiami,
11. Placówkami oświatowymi i kulturalnymi.

Diagnoza dotycząca problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych (alkohol, narkotyki, dopalacze) oraz uzależnień behawioralnych w Gminie Opatów

Za punkt wyjścia przyjmuje się diagnozę w zakresie problemów alkoholowych dotyczącą okresu 2016-2019 uzupełnioną o diagnozę w zakresie uzależnień od substancji psychoaktywnych (alkohol, narkotyki, dopalacze) dokonaną za rok 2021 oraz diagnozę uzależnień behawioralnych przeprowadzoną w roku 2022.

Zasady sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Opatów określają 2 uchwały Rady Miejskiej w Opatowie:

1. Uchwała Nr XLVII/398/2018 Rady Miejskiej w Opatowie z dnia 31 lipca 2018r. w sprawie ustalenia zasad usytuowania na terenie Gminy Opatów miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych, która reguluje usytuowanie miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych w odległości 40 metrów od obiektów chronionych (przedszkola, szkoły, budynki kultu religijnego, budynki organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości).

Tabela 1. Liczba punktów sprzedaży alkoholu na terenie MiG Opatów

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy)	33	30	27	31	31	31
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)	8	8	11	9	9	11

Zródło: materiały własne

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych na przestrzeni 4 lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Przy liczbie mieszkańców gminy Opatów (na dzień 31.12.2020r.) 11343 osób, jeden punkt przypada na 276,66 osób, co wskazuje na dużą dostępność alkoholu.

2. Uchwała Nr XLVII/397/2018 Rady Miejskiej w Opatowie z dnia 31 lipca 2018r. w sprawie maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Gminy Opatów.

W uchwale tej ustalono maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do 4,5% zawartości alkoholu oraz piwa na 45 zezwoleń, zawierających powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa) na 35 zezwoleń oraz zawierających powyżej 18% zawartości alkoholu także na 35 zezwoleń. Maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży określono na 15 zezwoleń na wszystkie rodzaje napojów alkoholowych.

Tabela 2. Liczba zezwoleń wydanych na sprzedaż napojów alkoholowych (sklepy i punkty gastronomiczne) w gminie Opatów.

Rok	Liczba wydanych zezwoleń –wg. zawartości alkoholu			
	Do 4,5% (oraz piwo)	Od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa)	Powyżej 18%	Łącznie:
2016	3+2	3+1	3+1	13
2017	18+2	13+1	14+1	49
2018	9+3	8	7	27
2019	5	6	8	19
2020	8+1	7	6	22
2021	19	14	10	45

Porównywalny jest rozkład zezwoleń jeżeli chodzi o zawartość procentową alkoholu w napojach. Liczba zezwoleń jest zróżnicowana w danym roku z uwagi na okresowy charakter wydawania zezwoleń.

Tabela 3. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy (na podstawie oświadczeń złożonych przez przedsiębiorców prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych).

rok	Wartość alkoholu
2016	6 060 607,57 zł
2017	6 068 600,54 zł.
2018	9 215 147,75 zł.
2019	9 531 947,51 zł.
2020	10 830 326,59
2021	9 235 498,17 zł.

Źródło: materiały sprawozdawcze GKRPA w Opatowie

Dane powyższe wskazują na tendencję zwyżkową dochodów osiągniętych ze sprzedaży alkoholu i tym samym wzrost jego spożycia.

Wśród zadań GKRPA znajduje się m.in. przyjmowanie wniosków o leczenie odwykowe oraz kierowanie wniosków do Sądu w celu orzeczenia przez biegłego psychiatrę lub psychologa o potrzebie leczenia odwykowego.

Tabela 4. Wnioski w sprawie leczenia odwykowego w GKRPA

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba złożonych wniosków o leczenie	11	10	8	8	11	6
Liczba przeprowadzonych postępowań	5	4	5	4	2	2

Źródło: materiały sprawozdawcze GKRPA w Opatowie

Wnioski do Sądu o leczenie odwykowe kierowane były także bezpośrednio przez KPP Opatów. W 2016r. było to 46 wniosków, w 2017r. – 45 wniosków, w 2018r. – 59 wniosków, w 2019r. - 24 wnioski, w 2020r. – 16 wniosków, w 2021r. – 0 wniosków. Liczby te jednoznacznie świadczą o skali problemu. Należy dodać, że nie wszystkie one kończą się wszczęciem postępowania tj. orzeczeniem o nałożeniu obowiązku leczenia. Pomimo wydania orzeczenia przez Sąd okres oczekiwania na miejsce na leczenie zamknięte trwa do kilkunastu miesięcy.

Nadużywanie alkoholu stanowi problem społeczny i wymaga stałego podejmowania działań interwencyjnych i profilaktycznych. Wg. Światowej Organizacji Zdrowia alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia ludzi, większe ryzyko niesie palenie tytoniu i nadciśnienie tętnicze. Statystyki Komendy Powiatowej Policji w Opatowie wskazują na znaczną liczbę osób pod wpływem alkoholu, która weszły w konflikt z prawem.

Tabela 5 Czyny popełniane pod wpływem alkoholu.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba osób zatrzymanych do wytrzeźwienia	150	186	112	105	28	44
Liczba nietrzeźwych kierowców	23	24	27	19	8	18
Liczba odnotowanych zakłóceń porządku	43	74	188	104	51	15

(Dane rok 2020-2021 tylko Gmina Opatów, lata 2016-2019 dane powiat opatowski) Źródło: informacje KPP Opatów

Komenda Powiatowa Policji w Opatowie podaje, iż w latach 2016-2021 dochodziło do zatrzymań nieletnich pod wpływem alkoholu. W 2016r. zatrzymano 17 osób, w 2017r. – 2 osoby, w 2018r. – 10 osób, w 2019r. 12 osób, w 2020r. - 0 osób i w 2021r. - 2 osoby. Są to dane budzące niepokój, tym bardziej, że liczby te wzrastają jeśli dodać także osoby nieletnie pod wpływem narkotyków (9 osób nieletnich w 2017r., 4 w 2018r., 0 w 2020r. i 0 w 2021r. Policjanci interweniowali także w szkołach z przyczyn nietrzeźwych uczniów. Były to pojedyncze zdarzenia. W 2017r. – 1 raz, w 2016r. i 2019r. 2- krotnie i w 2018r. – 3-krotnie, w 2020r. – nie było zdarzeń i w 2021r. – nie było zdarzeń.

Problem nadużywania alkoholu często wiąże się z występowaniem zjawiska przemocy w rodzinie (przemocy fizycznej, psychicznej bądź ekonomicznej). Funkcjonariusze policji są także pierwszymi, którzy docierają z interwencją do miejsc stosowania przemocy.

Tabela 6 Interwencje KPP w Opatowie dotyczące przemocy domowej

	2019	2020	2021
Liczba ofiar przemocy	34	26	28
Liczba sprawców przemocy	34	25	28
Liczb sporządzonych NK	34	25	28

Źródło: materiały sprawozdawcze KPP w Opatowie

W latach 2016 – 32, w 2017 – 48, 2018 – 46, w 2019r. – 49., w 2020r. Widoczny jest wzrost aktów agresji po spożyciu alkoholu.

W odniesieniu do interwencji domowych, gdzie zaistniało podejrzenie wystąpienia symptomów przemocy w rodzinie to w 2019 roku w trakcie 27 takich interwencji na terenie miasta i gminy Opatów interweniujący policjanci stwierdzili, że osoby, wobec których istnieje uzasadnione podejrzenie, że stosują przemoc są pod wpływem alkoholu. 19 z nich zostało doprowadzonych do wytrzeźwienia do PdOZ. W odniesieniu do roku 2020 odpowiednio było tych przypadków 20 (stwierdzonych przypadków osób będących pod wpływem alkoholu) i 15 (doprowadzonych do wytrzeźwienia) w roku 2021 - 28.

Szczególnych działań interwencyjnych i pomocowych wymagają rodziny dotknięte uzależnieniami i przemocą, które to problemy często współwystępują.

Leczenie odwykowe osób uzależnionych od alkoholu prowadzą podmioty lecznicze wykonujące działalność leczniczą np. szpitale, poradnie specjalistyczne. Poddanie się leczeniu odwykowemu jest dobrowolne z wyjątkiem zobowiązania orzeczonego przez sąd. Koszt leczenia finansowany jest ze środków NFZ. Szpital w Opatowie nie posiada w swoich strukturach oddziału terapii uzależnień. Pacjenci z gminy Opatów korzystają zazwyczaj z leczenia w Świętokrzyskim Centrum Psychiatrii w Morawicy. W przypadku leczenia otwartego mieszkańcy korzystają z Poradni Leczenia Uzależnień przy Poradni Zdrowia Psychicznego działającej przy Szpitalu Św. Leona w Opatowie. Personel Poradni stanowi dwóch lekarzy psychiatrów, psycholog oraz specjalista terapii uzależnień, którzy dostępni są w wyznaczone dni od poniedziałku do piątku. Poradnia pracuje z osobami uzależnionymi od alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych, zmagającymi się problemem uzależnień behawioralnych oraz osobami współuzależnionymi.

W Gminie Opatów działa Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych od Alkoholu i Członków ich Rodzin, gdzie mogą zgłosić się potrzebujący, w tym z rodzin z problemem przemocy. Punkt działa 2 razy w tygodniu. Wsparcia nadal udziela 3 specjalistów. Informacje o możliwości skorzystania z tej formy wsparcia uzyskują członkowie rodzin osób nadużywających alkoholu, same osoby pijące, rodziny osób objętych procedurą Niebieskiej Karty. Procedura ta prowadzona jest przez Zespół Interdyscyplinarny. W skład zespołu wchodzi między innymi przedstawiciel GKRPA. Omawiane problemy alkoholizmu i przemocy domowej dewastują życie rodzinne. Ich występowanie w rodzinie powoduje konieczność udzielania pomocy i wsparcia dla zminimalizowania negatywnych skutków picia.

Tabela 7 Liczba osób, którym udzielono pomocy społecznej w związku ze spożywaniem alkoholu i przemocą .

Lp.	Powód trudnej sytuacji życiowej	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
		Liczba						
1.	Alkoholizm	rodzin	75	71	73	52	53	64
		w tym wieś	16	17	11	6	5	7
2.	Przemoc w rodzinie	rodzin:	10	3	6	3	4	7
		w tym wieś	4	1	1	0	1	1

Źródło: materiały sprawozdawcze OPS w Opatowie

W ramach Punktu jeden z konsultantów przygotowany jest do wsparcia osób i członków rodzin mających problem w zakresie uzależnień behawioralnych.

Najlepszą formą zapobiegania dysfunkcjom są działania profilaktyczne. Pomagać to nie tylko minimalizować skutki spożywania alkoholu, ale przede wszystkim zapobiegać, czyli edukować, uświadaczać, wskazywać alternatywne sposoby spędzania czasu wolnego, radzenia sobie z sytuacjami trudnymi, konfliktowymi. Pomagać to również podejmować działania polegające na kształtowaniu prawidłowych postaw osobowościowych, uczyć umiejętności mówienia „nie” wszelkim używkom, w przypadku presji otoczenia.

1. Profilaktyka uniwersalna obejmuje m.in:

- działania profilaktyczne adresowane do całych grup (populacji), bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych lub uzależnień behawioralnych. Ich celem jest zmniejszanie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów w danej populacji i wzmacnianie czynników wspierających prawidłowy rozwój. Działania z obszaru profilaktyki uniwersalnej są realizowane na przykład w populacji dzieci i młodzieży, młodych dorosłych, w populacji rodziców posiadających dzieci w wieku szkolnym itd. Przykładem są programy opóźniania inicjacji alkoholowej lub nikotynowej, adresowane do całej populacji dzieci wchodzących w okres pierwszych eksperymentów z substancjami psychoaktywnymi.

2. Profilaktyka selektywna obejmuje m.in: :

działania profilaktyczne adresowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia problemów wynikających ze stosowania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych lub innych zaburzeń zdrowia psychicznego. Działania z tego poziomu profilaktyki są podejmowane ze względu na sam fakt przynależności do takiej grupy, czyli np. bycie dzieckiem osoby uzależnionej od alkoholu, a nie ze względu na występowanie zaburzeń lub problemów psychicznych u takich dzieci. Profilaktyka selektywna jest więc przede wszystkim działaniem uprzedzającym, a nie naprawczym. Przykładem profilaktyki selektywnej są działania edukacyjne, opiekuńcze i rozwojowe podejmowane wobec dzieci pochodzących z rodzin z problemem alkoholowym.

3. Profilaktyka wskazująca:

ukierunkowana na jednostki (lub grupy) wysokiego ryzyka, demonstrujące wczesne symptomy problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych bądź problemów wynikających z uzależnień behawioralnych, ale jeszcze niespełniających kryteriów diagnostycznych uzależnienia, a także wskazujące na symptomy innych zaburzeń

zachowania lub problemów psychicznych. Przykładem profilaktyki wskazującej są interwencje podejmowane wobec uczniów upijających się lub eksperymentujących z narkotykami, niektóre działania mające na celu redukcję szkód zdrowotnych lub społecznych u osób nadużywających substancji psychoaktywnych (np. działania edukacyjne i prawne zmierzające do ograniczenia liczby wypadków drogowych popełnianych przez kierowców pod wpływem tych substancji).

Znacząca część działań podejmowanych w ramach Gminnego programu to zadania profilaktyki uniwersalnej, których adresatami są dzieci uczęszczające do szkół, dla których Gmina Opatów jest organem prowadzącym. Na terenie gminy funkcjonują obecnie 2 szkoły podstawowe. Każda placówka oświatowa na terenie gminy realizuje własny program wychowawczo-profilaktyczny.

W ramach współpracy z GKRPA część działań realizowanych w szkołach opłacana jest ze środków zabezpieczonych w budżecie niniejszego programu. Szkoły rokrocznie realizują programy terapeutyczne, psychoedukacyjne skierowane do dzieci i młodzieży, rodziców a także z zakresu profilaktyki zdrowotnej dzieci i młodzieży: zdrowia fizycznego i higieny psychicznej, promocji zdrowego trybu życia i zdrowego odżywiania.

W ramach działań szkolnych diagnozowane są potrzeby dzieci i młodzieży zagrożonych marginalizacją i na tej podstawie podejmowane kroki pomocowe. Prowadzona jest diagnoza czynników chroniących, czynników ryzyka oraz kwestie inicjacji alkoholowej. Problem spożywania alkoholu, narkotyków czy dopalaczy nie zawsze znajduje formalne odzwierciedlenie w statystykach szkolnych, tym niemniej jest odnotowywany. Działania profilaktyczne zakładają także dostarczanie specjalistycznej wiedzy na temat uzależnień nie tylko dzieciom i młodzieży, ale także ich rodzicom oraz przewidują możliwość doksztalcania nauczycieli, osób pracujących w zakresie profilaktyki, co jest oddolnie potwierdzoną potrzebą.

W 2020r. zostały przeprowadzone krótkie badania ankietowe skierowane do sprzedawców napojów alkoholowych. Udział w nich wzięło 34 sprzedawców. Celem ich było uzyskanie wiedzy na temat skali spożywania alkoholu przez osoby nieletnie, a także umiejętności sprzedawców w zakresie radzenia sobie z „trudnym” klientem.

20 sprzedawców z badanej grupy potwierdziło, iż osoby nieletnie próbują kupować alkohol, są to jednak pojedyncze przypadki w skali roku i liczba ta utrzymuje się na zbliżonym poziomie na przestrzeni ostatniego czasu. 2 sprzedawców uznało, że jest to liczba powyżej 50 osób w skali roku. 8 sprzedawców uznało, że zainteresowanie zakupem alkoholu wśród młodzieży wzrasta. W 14 spośród ankietowanych sklepów dochodziło do zakłóceń porządku przez osoby nietrzeźwe. Były to m.in. wulgaryzmy (7 odp.), awanturowanie się (2 odp.), zaczepianie innych klientów (4 odp.), wyłudzenie pieniędzy (4 odp.), zanieczyszczanie miejsc sprzedaży (3 odp.). Pomimo odnotowanych utrudnień sprzedawcy sporadycznie korzystają z pomocy służb (8 sprzedawców wzywało policję). Nie zostały także zgłoszone duże potrzeby w zakresie przeszkolenia sprzedawców i personelu w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. (w 4 punktach na 34 ankietowane nie ma osoby przeszkolonej). 9/34 sprzedawców zgłosiło chęć udziału w szkoleniach związanych ze sprzedażą i profilaktyką.

W 2021r. przeprowadzono krótkie badania ankietowe mające na celu rozpoznanie lokalnego środowiska w perspektywie występujących w nim czynników chroniących i wspierających funkcjonowanie mieszkańców, jak i tych, które im zagrażają. Badaniem zostali objęci dorośli mieszkańcy z terenu gminy Opatów, sprzedawcy napojów alkoholowych oraz dzieci i młodzież w szkołach z terenu gminy Opatów.

Postawy i przekonania dorosłych mieszkańców na temat alkoholu:

Zachowania związane z pićm alkoholu są w dużej mierze zależne od postaw, czyli chociażby wiedzy na temat szkodliwego działania alkoholu, emocji i motywacji, które towarzyszą jego spożywaniu.

Pierwsze z pytań w tej części dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. wódce). Wyniki świadczą o tym, że to błędne przekonanie jest rozpowszechnione wśród dorosłej społeczności Gminy Opatów, ponieważ łącznie 13% mieszkańców zgodziło się z powyższym twierdzeniem.

Kolejne pytanie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. Łącznie 59% mieszkańców uważa, że raczej należy ograniczać dostęp do napojów alkoholowych bądź kontrolować jego sprzedaż. Jednocześnie, łącznie 64% respondentów ocenia osoby pijące alkohol jako zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym. Łącznie 61% respondentów przychyliła się do stwierdzenia, że osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.

Wszyscy z ankietowanych uważają, że kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie nawet niewielkich ilości alkoholu. 94% badanych twierdzi, że alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych. 100% badanych mieszkańców nie zgadza się z tym, aby prowadzić samochód po spożyciu nawet niewielkich ilości alkoholu.

Tabela 8 Postawy i przekonania dorosłych mieszkańców.

Twierdzenia	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
	% odp.	% odp.	% odp.	% odp.
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	5%	8%	20%	68%
Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.	26%	33%	25%	16%
Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym.	21%	43%	25%	12%
Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.	24%	37%	28%	11%
Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.	1%	6%	20%	74%
Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne.	2%	2%	2%	94%
Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości	0%	2%	4%	94%

alkoholu.				
-----------	--	--	--	--

Postawy i przekonania dzieci i młodzieży:

Zbadano postawy i przekonania uczniów na temat alkoholu. Wyniki zamieszczone są w tabeli poniżej.

Tabela 9 Twierdzenia SP kl.4 - 6

Twierdzenia (SP 4-6)	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
	% odp.	% odp.	% odp.	% odp.
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	12%	28%	16%	44%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	4%	0%	32%	64%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	72%	8%	0%	20%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	0%	0%	0%	100%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	4%	4%	4%	88%

Tabela 10 Twierdzenia SP kl. 7 - 8

Twierdzenia (SP 7-8)	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
	% odp.	% odp.	% odp.	% odp.
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	22%	42%	18%	19%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	14%	27%	28%	31%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	50%	31%	10%	10%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	4%	4%	31%	60%

Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	11%	15%	28%	46%
--	-----	-----	-----	-----

Rozpowszechnienie substancji psychoaktywnych takich, jak narkotyki i dopalacze w środowisku lokalnym- badania wśród pełnoletnich mieszkańców:

38% badanych mieszkańców Gminy Opatów twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje odurzające. Natomiast 31% deklaruje, że zna 2 do 5 takich osób. 39% badanych deklaruje, że te osoby przyjmują marihuanę, a 33% na dopalacze.

92% respondentów nie wie, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.

Rozpowszechnienie substancji psychoaktywnych takich, jak narkotyki i dopalacze w środowisku dzieci i młodzieży z Gminy Opatów:

Wyniki badań wskazują, że uczniowie szkół podstawowych w przeważającej większości nie przejawiają problemów związanych z próbami przyjmowania narkotyków lub dopalaczy (SP 4-6 - 100%, SP 7-8 – 96%).

Na pytanie: „Jak często przyjmujesz narkotyki lub dopalacze?” uczniowie w większości odpowiedzi deklarowali, że ten problem ich nie dotyczy. 100% uczniów klas 4-6 oraz 7-8 mając do czynienia z tymi substancjami przyznało, że nie przyjmowało narkotyków lub dopalaczy.

Z powodu całkowitej abstynencji uczniowie SP 4-6 nie wskazali żadnych substancji w pytaniu dotyczącym rodzaju narkotyków i dopalaczy. Fakt ten jest bardzo zadowalający. Wśród starszych uczniów przeważają substancje takie jak Ekstazy, Haszysz, LSD, Amfetamina oraz Marihuana (50%).

Zdecydowana większość uczniów przyznaje, że nie wie czy łatwo jest kupić narkotyki i dopalacze w ich środowisku (SP 4-6: 88%, SP 7-8: 77%).

Natomiast Diagnoza uzależnień behawioralnych została przeprowadzona na początku 2022 roku wśród 58 pełnoletnich mieszkańców Gminy Opatów (w tym 78% kobiet oraz 22%) i 159 uczniów klas 6-8 ze szkół podstawowych na terenie Gminy Opatów

Wyniki badań dotyczących uzależnień behawioralnych- pełnoletni mieszkańcy:

Jak wynika z przeprowadzonych badań, zdecydowana większość respondentów- 81% deklaruje, że wie czym są uzależnienia behawioralne. Istotne jest jednak, że prawie 1/5 wskazała, że nie posiada takiej wiedzy.

Następnie poproszono badanych o określenie na ile są ich zdaniem istotne niektóre z uzależnień behawioralnych. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów społecznych jest odsetek mieszkańców, którzy wskazują dany problem, jako bardzo istotny. Uzyskane wyniki pozwalają stwierdzić, że mieszkańcy Gminy za najistotniejszy problem w ich środowisku lokalnym uznali sieciologizm- 88%. Natomiast najmniej rozpowszechnione uzależnienie behawioralne na terenie Gminy to zdaniem respondentów seksologizm- 38%.

Kolejno, badani zostali poproszeni o odniesienie się w skali od 1 do 10 różnego rodzaju uzależnień, gdzie 1 oznacza niegroźne przyzwyczajenie/nawyk, a 10 nałóg zagrażający życiu. Największy odsetek badanych wskazał, że alkoholizm, narkomania oraz zaburzenia odżywiania są uzależnieniami, które zagrażają życiu. Najmniejszy zaś odsetek wskazał na zakupologizm i seksologizm- są to zdaniem badanych najmniej zagrażające życiu i zdrowiu człowieka nałogi. Należy pamiętać, że wszystkie uzależnienia mają negatywny wpływ na osobę uzależnioną, a także jej otoczenie.

Tabela 11. Jaka jest Pana/Pani opinia na temat różnego rodzaju uzależnień?

Skala od 1 do 10	Alkoholizm	Narkomania	Nikotynizm	Zakupoholizm	Pracoholizm	Siecioholizm	Uzależnienie od gier hazardowych	Seksoholizm	Zaburzenia odżywiania
1	2%	2%	2%	2%	0%	0%	2%	7%	3%
2	0%	2%	0%	5%	5%	2%	2%	3%	2%
3	0%	2%	0%	9%	10%	0%	0%	9%	2%
4	3%	2%	5%	12%	10%	9%	5%	5%	7%
5	1%	0%	10%	28%	21%	7%	5%	17%	2%
6	0%	0%	9%	17%	9%	17%	9%	17%	3%
7	2%	2%	9%	7%	9%	12%	10%	14%	3%
8	0%	2%	16%	7%	16%	12%	7%	7%	5%
9	12%	5%	12%	5%	2%	19%	26%	12%	16%
10	79%	84%	38%	9%	19%	22%	34%	9%	57%

Mieszkańców Gminy zapytano również o to, czy grają w gry hazardowe. Jak wynika z przeprowadzonych badań, 24% respondentów grywa w gry hazardowe. Największą popularność mają wśród mieszkańców zdrapki (71%) oraz gry liczbowe totalizatora sportowego (65%)⁴.

Wśród przyczyn podejmowania gier hazardowych dominują motywy finansowe oraz rozrywkowe. U podstaw gry ryzykownej i patologicznej leży także chęć odegrania się, przebywanie w środowisku graczy oraz chęć zredukowania stresu. Potwierdzają to wyniki przeprowadzonych badań- mieszkańcy Gminy Opatów wskazywali najczęściej, że grają w gry na pieniądze, ponieważ chcą zasilić domowy budżet (43%) oraz, że stanowi to dla nich rozrywkę (43%).

Następnie badani otrzymali propozycję trzech stwierdzeń dotyczących gier na pieniądze. Uzyskane wyniki wskazują, że większość mieszkańców nie zgadza się z funkcjonującymi w społeczeństwie mitami dotyczącymi gier hazardowych:

52% respondentów nie zgadza się co do tego, że na grach na pieniądze można dużo zarobić.

60,4% badanych nie zgadza się co do tego, że nawet jeśli chwilowo się przegrywa w gry na pieniądze, to potem można się odegrać.

Znaczny odsetek mieszkańców nie potrafił wyrazić swojej opinii, co może świadczyć o tym, że ci badani nie mieli dotąd żadnej styczności z grami hazardowymi. Poza tym, tylko 14,3% ankietowanych ma świadomość, że gry hazardowe mogą prowadzić do finansowego zadłużenia.

Zdecydowana większość (90%) mieszkańców Gminy Opatów mają świadomość, że zbyt częste granie w gry hazardowe prowadzi do uzależnienia.

Wyniki zamieszczone w poniższym wykresie wskazują, że większość respondentów wie czym jest hazard oraz właściwie definiuje określenie hazardzista.

⁴ Odsetki dotyczą badanych, którzy grają w gry hazardowe.

Wykres 2. Jak Pan/ Pani rozumie słowo "hazard", "hazardzista"?

Pełnoletni mieszkańcy Gminy Opatów korzystają najczęściej ze smartfona 2 godziny dziennie (57%). Kolejno badani spędzają w ten sposób od dwóch do czterech godzin dziennie (17%). Jednakże 14% respondentów przyznaje, że korzysta ze smartfona powyżej 4 godzin dziennie- ta grupa badanych może przejawiać symptomy uzależnienia. Pozostałe 11% nie korzysta ze smartfona. Co więcej, prawie 1/3 badanych (31%) uważa, że ich dziecko spędza za dużo czasu surfując w internecie.

Mieszkańcy Gminy Opatów w większości (88%) wskazywali, że nie odczuwają obawy o to, że ominie ich jakaś ważna informacja, gdy nie monitorują wydarzeń przy użyciu smartfona czy komputera. Jednakże, 12% respondentów przyznało, że miewa takie obawy, przez co odczuwa potrzebę stałego monitorowania tego, co się dzieje za pośrednictwem telefonu komórkowego lub komputera.

Zdecydowana większość badanych- 86% posiada konto w mediach społecznościowych, z czego 9% odczuwa niepokój i dyskomfort, gdy nie może się na nie zalogować.

Co dziesiąty mieszkaniec Gminy Opatów wskazał, że zdarzają mu się niekontrolowane zakupy, po których miewają poczucie winy. Może to oznaczać, że ta grupa badanych kupuje kompulsywnie.

Zdecydowana większość badanych mieszkańców- 79% ma świadomość tego, że można uzależnić się od wykonywania pracy.

Badania dotyczące uzależnień behawioralnych wśród uczniów klas 6-8 szkół podstawowych:

Dotychczas najwięcej niepokoju, jeżeli chodzi o dzieci, które dorastają i wkraczają w wiek nastoletni, budziły takie problemy jak ryzyko sięgnięcia przez nie po różnego rodzaju substancje psychoaktywne. To, co obecnie zaczyna niepokoić coraz bardziej, to wciąż pojawiające się nowe formy uzależnień behawioralnych. Zapytaliśmy zatem badanych uczniów, o to, czy w ich otoczeniu obecne są niektóre z rodzajów uzależnień behawioralnych. Wyniki przedstawia tabela 12.

Tabela 12. Czy wśród Twoich kolegów/ koleżanek jest obecne następujące zjawisko?

	Popularne	Czasem występuje	Występuje bardzo rzadko	Nie występuje

Zakupoholizm	9%	23%	28%	40%
Uzależnienie od komputera i internetu (siecioholizm)	31,5%	37,1%	15,1%	16,3%
Uzależnienie od gier hazardowych	5%	9%	16%	70%
Zaburzenia odżywiania	13%	16%	20%	51%
Uzależnienie od smartfona	40%	28%	18%	14%

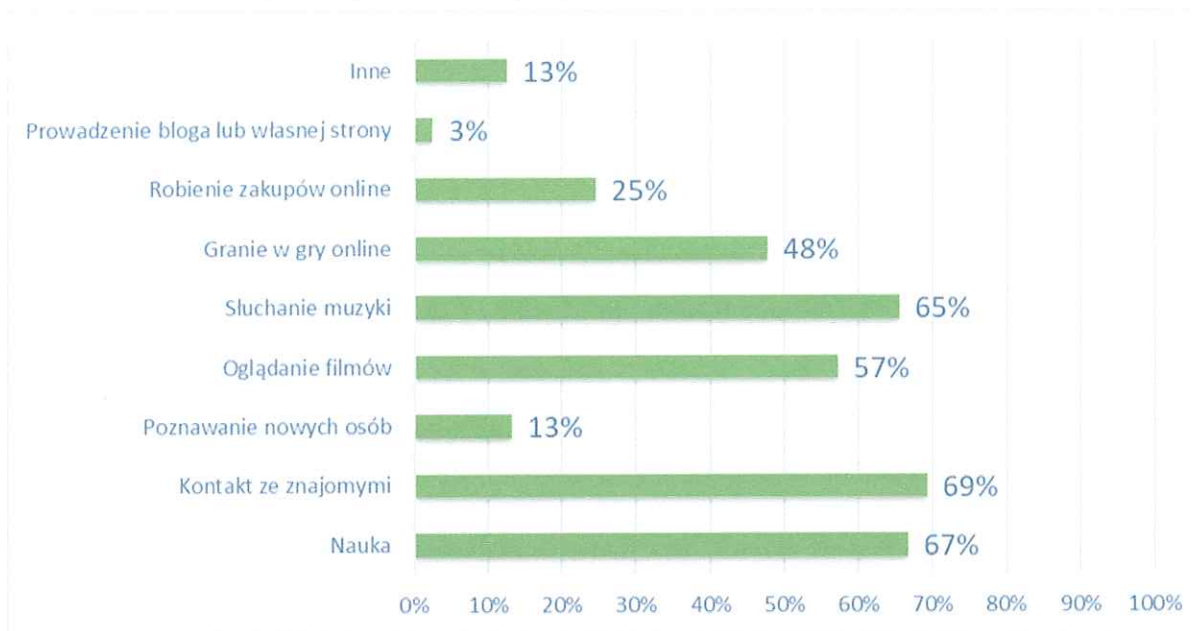
Niepełnoletni mieszkańcy Gminy Opatów korzystają najczęściej ze smartfona powyżej 4 godzin dziennie (39%). Ta grupa badanych może przejawiać symptomy uzależnienia. Kolejno badani spędzają w ten sposób powyżej od 2 do 4 godzin dziennie (37%). Poza tym, uczniowie korzystają ze smartfona do dwóch godzin dziennie (19,5%). Pozostałe 4% korzysta ze smartfona kilka razy w tygodniu (2%) lub nie używa go wcale (2,5%).

Komputer, który stał się nieodłącznym elementem życia osób dorosłych zaczął jednocześnie coraz częściej zastępować dzieciom kontakty z rodziną, zabawy z rówieśnikami, czytanie książek czy uprawianie sportu. Dla wielu dzieci stał się podstawową formą spędzania czasu i to nie tylko tzw. wolnego. Niepełnoletni mieszkańcy Gminy Opatów spędzają najczęściej przed komputerem powyżej 4 godzin dziennie (37,1%). Ta grupa badanych może przejawiać symptomy uzależnienia. Kolejno badani spędzają w ten sposób powyżej od 2 do 4 godzin dziennie (17%). Poza tym, uczniowie korzystają ze smartfona do dwóch godzin dziennie (14,5%). Pozostałe 31,4% korzysta ze smartfona kilka razy w tygodniu (13,8%) lub nie używa go wcale (17,7%).

Zapytano również badanych uczniów o to, ile czasu w ciągu dnia poświęcają na granie w gry komputerowe. Uczniowie odpowiadali najczęściej, że nie grają w gry komputerowe 29,7%. Aczkolwiek, 28,3% respondentów gra w nie od 1 do 3 godzin dziennie, 26,4% do godziny dziennie, 11,3% od 3 do 6 godzin dziennie, a 4,4% aż powyżej 6 godzin dziennie.

Oprócz powszechności używania przez dzieci i młodzież komputera i korzystania z internetu kolejnym ważnym elementem jest miejsce oraz sposób jego wykorzystania. Miejscem, w którym uczniowie najczęściej korzystają z internetu jest dom (90%). Poza tym, badani uczniowie korzystają z niego w szkole (4%), u znajomych (1%), w kawiarence internetowej (1%) oraz w innych miejscach (4%). Sposoby wykorzystania internetu przez dzieci i młodzież z Gminy Opatów przedstawia wykres 4.

Wykres 4. Z jakich powodów najczęściej korzystasz z komputera i Internetu?

Co więcej, 51,5% uczniów przyznaje, że podejmowało już próby ograniczenia internetu, z czego 42,1% wskazało, że przyniosło to pozytywny skutek, a 9,4%, że nie przyniosło żadnego skutku. Być może grupa badanych, która przyznała, że próby ograniczenia przez nich internetu nie przyniosły oczekiwanego efektu, wymaga pomocy ze strony terapeuty uzależnień.

Następnym badanym obszarem było granie w gry hazardowe- 16% uczniów deklaruje, że grało już w tego rodzaju gry.

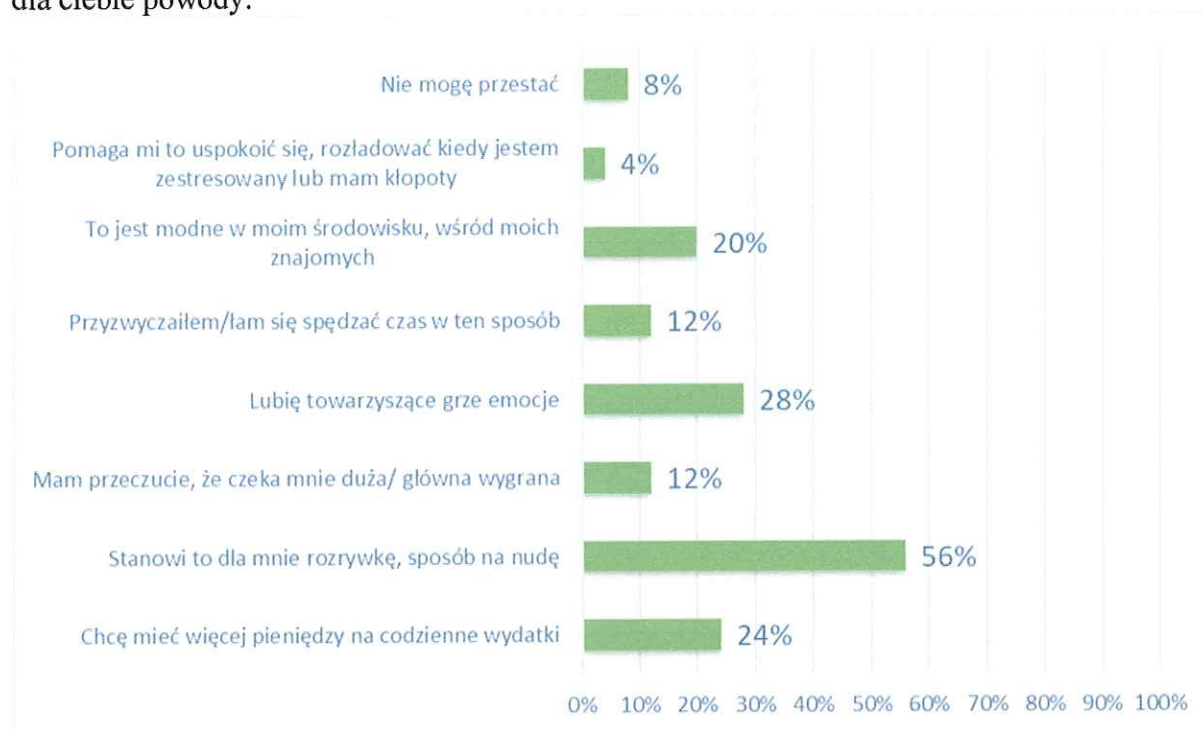
Wśród uczniów z Gminy najpopularniejszymi grami hazardowymi okazują się być zdraпки (24%) oraz zakłady bukmacherskie poza internetem (16%).

Wykres 4. Jakie to były gry?

Wśród przyczyn grania w gry na pieniądze uczniowie wskazywali najczęściej, że jest to dla nich sposób na rozrywkę, „zabicie” nudy” (56%), lubią towarzyszące grze emocje (28%) oraz chcą mieć więcej pieniędzy (24%)⁵.

Wykres 5. Dlaczego grywasz w gry na pieniądze? Proszę wskazać wszystkie istotne dla ciebie powody.

Poza tym, 27% uczniów grało kiedykolwiek w gry na automatach/ w salonach gier, z czego 24% grało w nie kilka razy, a 3% wiele razy.

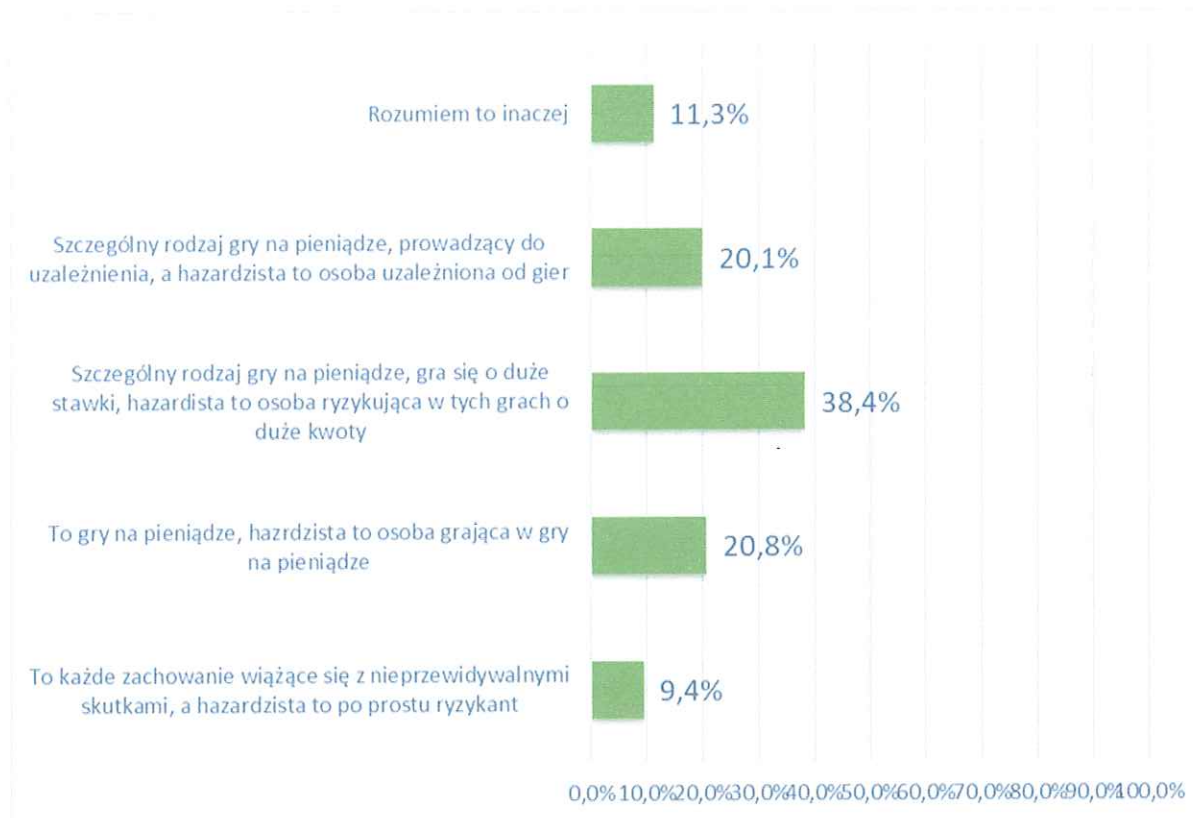
Ponadto, 7,6% uczniów brało już udział w konkursach organizowanych przez gazety, telewizję, operatorów telefonicznych, w których wysyła się płatne smsy, z czego 6,3% brało w nich udział kilka razy, a 1,3% wiele razy.

Większość badanych- 84% wie, że można się uzależnić od gier na pieniądze.

Wyniki zamieszczone na wykresie 6 wskazują, że niespełna połowa uczniów właściwie definiuje słowa „hazard” oraz „hazardzista”

⁵ Odsetki dotyczą badanych, którzy grali kiedykolwiek w gry hazardowe.

Wykres 6. Jak rozumiesz słowo "hazard"/ "hazardzista"?

W 2021r. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zorganizowała szkolenie dla sprzedawców napojów alkoholowych w szkoleniu stacjonarnym wzięło udział 12 sprzedawców.

Ponadto zostały przeprowadzone kontrole punktów sprzedaży alkoholu (12 punktów). Nie zostały stwierdzone żadne uchybienia w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ogłosiła konkurs sprawie otwartego konkursu ofert na realizację w roku 2021 zadań publicznych w zakresie przeciwdziałania patologiom społecznym „Pozyskiwanie artykułów żywnościowych dla najuboższych mieszkańców gminy Opatów, u których występuje problem alkoholowy”. Na ogłoszenie wpłynęła jedna oferta, oraz konkurs w zakresie przeciwdziałania patologiom społecznym „Tworzenie warunków do ograniczania spożywania alkoholu i zażywania substancji psychoaktywnych poprzez zagospodarowanie czasu wolnego w formie zajęć wychowawczych, sportowych i rekreacyjnych dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych z terenu miasta i Gminy Opatów” Na ogłoszenie wpłynęły dwie oferta/

Zostały podjęte działania w kierunku utworzenia grupy wsparcia dla osób, których członkowie rodziny byli lub są uwikłani w problem alkoholowy. Trwa rekrutacja osób zainteresowanych.

Cele i zadania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii

Cele główne:

Ograniczenie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego i społecznego, wynikających z używania alkoholu, oraz narkotyków, substancji psychoaktywnych.

Zwiększenie zasobów do pomocy i radzenia sobie z problemami wynikającymi ze spożywania alkoholu, zażywania narkotyków oraz uzależnień behawioralnych.

Cele szczegółowe programu:

1. Ograniczenie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych.
2. Poprawa umiejętności wychowawczych rodziców w zakresie budowania pozytywnych i eliminowania negatywnych postaw dzieci i młodzieży.
3. Podniesienie stanu wiedzy mieszkańców miasta i gminy Opatów w zakresie uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych i narkotyków.
4. Podwyższenia wieku inicjacji alkoholowej i zmniejszenie liczby osób spożywających alkohol oraz zażywających narkotyki
5. Ograniczenie dostępu do alkoholu i uzależniających substancji szkodliwych dla osób nieletnich.
6. Wdrożenie zróżnicowanych form profilaktyki, ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki selektywnej i wskazującej w szczególności do dzieci i młodzieży.
7. Zwiększenie liczby realizowanych rekomendowanych programów profilaktycznych.
8. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu oraz zażywających narkotyki (w szczególności przeciwdziałania przemocy w rodzinie).
9. Zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień narkotykowych, uzależnień behawioralnych i przemocy
10. Zwiększenie liczby i kompetencji kadry realizującej działania z zakresu uzależnień.
11. Zwiększenie umiejętności radzenia sobie ze skutkami choroby alkoholowej oraz uzależnienia od substancji psychoaktywnych u osób współuzależnionych.
12. Pomoc osobom i rodzinom zmagającymi się z problemami wywołanymi uzależnieniem środkami psychoaktywnymi (zarówno przez dzieci, młodzież, jak i osoby dorosłe) wsparcie w sytuacji kryzysu i bezradności.
13. Wsparcie i pomoc osobom uzależnionym w procesie zdrowienia.
14. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym.
15. Prowadzenie różnych form zajęć dla dzieci, młodzieży, dorosłych oraz realizacja lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu, zażywania substancji psychoaktywnych.

Gminny Program Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi oraz Przeciwdziałania Narkomanii będzie realizowany na terenie Gminy Opatów. Zadania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego Programu będą wdrażane w formie ciągłej przez cały okres trwania Programu, przez wszystkich realizatorów:

Zadanie	Sposób realizacji	Realizator	Wskaźnik	Termin realizacji
1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem od alkoholu.				
Przekazywanie informacji na temat możliwości wsparcia i leczenia osoby uzależnionej oraz wsparcie dla osoby uzależnionej i jej rodziny.	Rozmowy indywidualne, posiedzenia GKRPA, ZI, praca socjalna, upowszechnianie materiałów	GKRPA, OPS, Policja, Zespół Interdyscyplinarny, Straż Miejska, Służba zdrowia, Klub AA, organizacje	Ilość rozmów przeprowadzonych z osobami objętymi postępowaniem komisji, z osobami zgłaszającymi, członkami rodzin	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)

	informacyjno- edukacyjnych	pozarządowe, placówki oświatowe		
Podjęcie czynności zmierzających do wszczęcia postępowania w sprawie orzeczenia przez sąd obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.	Posiedzenia GKRPA, rozmowy z osobami uzależnionymi	GKRPA	Ilość osób skierowanych na badanie przez biegłych, ilość wydanych opinii	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Finansowanie konsultacji lekarskich psychologa i psychiatry /opinie dla potrzeb sądowych/ osób objętych postępowaniem Gminnej Komisji.	Posiedzenia GKRPA	GKRPA	Ilość złożonych wniosków do sądu	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.				
Udzielanie pomocy osobom uzależnionym i członkom ich rodzin, przez Poradnię Zdrowia Psychicznego / Poradnię Leczenia Uzależnień. Współpraca z Poradnią Zdrowia Psychicznego / Poradnią Leczenia Uzależnień oraz finansowanie dodatkowych zajęć terapeutycznych dla pacjentów Poradni.	Wsparcie/terapia i leczenie, finansowanie dodatkowych zajęć terapeutycznych dla pacjentów Poradni	GKRPA, PZP/PLU (psychiatra, specjalista leczenia uzależnień, psycholog)	Ilość osób, które podjęły terapię, ilość osób, które terapię ukończyły	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Prowadzenie edukacji publicznej poprzez zakup i dystrybucję ulotek, broszur i poradników.	Zakup, druk, upowszechnianie i dostarczanie informacji, ulotek, Umieszczanie materiałów informacyjnych na stronie internetowej, emisje radiowe, rozmowy indywidualne	GKRPA, OPS, Policja, Zespół Interdyscyplinarny, Służba zdrowia, Klub AA, Straż Miejska, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	Ilość sztuk ulotek, ilość egzemplarzy prasowych, ilość informacji umieszczonych na stronie internetowej, ilość emisji radiowych, rozmów indywidualnych	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)

Dofinansowywanie działań terapeutycznych, pomocowych adresowanych do osób współzależnionych, dotkniętych skutkami picia oraz zażywania narkotyków przez członka rodziny.	Dofinansowanie zajęć z zakresu edukowania nt. współzależnienia, a minimalizowania skutków współzależnienia (promowanie zdrowego stylu życia, formy walki ze stresem itp.)	GKRPA, organizacje pozarządowe Służba zdrowia, (specjaliści z zakresu uzależnień, współzależnienia, animatorzy, instruktorzy)	Ilość dofinansowanych projektów/ programów, ilość uczestników biorących udział w projektach/ programach	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Dofinansowanie funkcjonowania świetlic opiekuńczo-wychowawczych.	Wsparcie finansowe	GKRPA	Liczba prowadzonych świetlic, ilość dzieci uczestniczących do świetlic	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Udzielanie pomocy osobom uzależnionym i członkom ich rodzin, i integrowanie ich ze środowiskiem lokalnym wg. kompetencji Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.	Posiedzenia ZI, monitorowanie sytuacji osób/rodzin	Zespół Interdyscyplinarny, GKRPA	Liczba wniosków złożonych do GKRPA przez ZI, liczba grup roboczych w pracy, których uczestniczył członek komisji	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Udzielanie pomocy osobom uzależnionym i członkom ich rodzin, i integrowanie ich ze środowiskiem lokalnym wg. kompetencji Komendy Powiatowej Policji. Współpraca z Policją.	Działania prewencyjne i interwencyjne KPP, wizytowanie i monitorowanie rodzin zagrożonych i dotkniętych uzależnieniem	Policja, GKRPA	Ilość wniosków złożonych do GKRPA przez Policję, liczba interwencji	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Udzielanie pomocy osobom uzależnionym i członkom ich rodzin i integrowanie ich ze środowiskiem lokalnym przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Współpraca z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w zakresie	Pomoc finansowa i niefinansowa praca socjalna kontrakt socjalny, wizytowanie i monitorowanie rodzin zagrożonych i dotkniętych	OPS, GKRPA	Ilość osób objętych pomocą z powodu alkoholizmu, ilość zawartych kontraktów	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)

udzielania pomocy osobom uzależnionym i członkom ich rodzin i integrowanie ich ze środowiskiem lokalnym z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.	uzależnieniem			
Udzielanie pomocy i informacji dla dzieci, młodzieży i członków rodzin w ramach kompetencji szkół. Współpraca z pedagogami i psychologami szkolnymi oraz dyrektorami szkół w zakresie zapotrzebowania na działania profilaktyczne w szkołach.	Realizacja programów, praca indywidualna i grupowa pedagogów, psychologów, badanie zapotrzebowania	GKRPA, placówki oświatowe	Ilość spotkań, ilość wniosków, w tym rozpatrzonych pozytywnie	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób z problemem alkoholowym oraz zażywających narkotyki i członków ich rodzin.	Zatrudnienie specjalistów z zakresu uzależnień, udzielanie porad	GKRPA, Punkt konsultacyjny	Ilość dyżurów, ilość osób konsultowanych ilość udzielonych porad	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Zakup oddziaływań zdrowotnych realizowanych w placówkach leczenia uzależnień.	Zakup usługi/ świadczenia	GKRPA, Służba zdrowia	Ilość zakupionych usług, ilość osób korzystających z zakupionych usług	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii.	Rozmowy motywujące, Praca socjalna, posiedzenia GKRPA i ZI, działalność PK	GKRPA, OPS, Policja, Zespół Interdyscyplinarny, Klub AA, Punkt Konsultacyjny	Ilość osób, które podjęły terapię, ilość przeprowadzonych rozmów motywujących	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży. (Prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo wychowawczych i socjoterapeutycznych).				
Szkolenia wychowawców, nauczycieli, pedagogów w zakresie oddziaływań profilaktycznych wobec dzieci i młodzieży.	Finansowanie, organizowanie szkoleń, badanie zapotrzebowania	GKRPA, placówki oświatowe, samorząd gminny	Ilość warsztatów, szkoleń, liczba osób podnoszących swoje kwalifikacje	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)

	na szkolenia			
Realizacja psycho- edukacyjnych programów profilaktycznych, warsztatów profilaktycznych, spektakli profilaktycznych (w tym rekomendowanych programów profilaktycznych) z zakresu profilaktyki uzależnień od substancji oraz uzależnień behawioralnych i przemocy dla dzieci i młodzieży, a także dla ich rodziców prowadzonych na terenie szkół i innych placówek oświatowych i opiekuńczo- wychowawczych.	Realizacja psycho- edukacyjnych programów profilaktycznych, warsztatów profilaktycznych, spektakli profilaktycznych, dofinansowanie	GKRPA, placówki oświatowe, Służba zdrowia, OOK, świetlice, organizacje pozarządowe	Liczba zrealizowanych programów i kampanii profilaktycznych, liczba uczestników programów i kampanii profilaktycznych	Okres realizacji programu (lata 2022- 2023)
Podnoszenie kwalifikacji osób pracujących na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, w tym dofinansowanie szkoleń, konferencji i innych.	Finansowanie, organizowanie szkoleń, badanie zapotrzebowania na szkolenia	GKRPA, samorząd gminny	Liczba osób podnoszących swoje kwalifikacje, ilość szkoleń	Okres realizacji programu (lata 2022- 2023)
Zakup i dystrybucja materiałów informacyjno- edukacyjnych, np. ulotek, broszur, poradników, książek, plakatów i innych materiałów o tematyce profilaktycznej, w tym materiałów edukacyjnych dotyczących przemocy w rodzinie.	Zakup książek, kasety, płyt DVD, broszur, ulotek, prenumerata czasopism, itp.) ich dystrybucja	GKRPA	Ilość zakupionych materiałów	Okres realizacji programu (lata 2022- 2023)
Edukowanie sprzedawców napojów alkoholowych w celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.	Zakup i dystrybucja materiałów	GKRPA	Ilość przekazanych materiałów	Okres realizacji programu (lata 2022- 2023)

Organizowanie i dofinansowanie wycieczek, zimowego, wycieczek, obozów wypoczynkowo-terapeutycznych dla dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym oraz innych form wypoczynku z programem profilaktycznym dla dzieci i młodzieży.	Organizowanie wypoczynków zimowych i letnich i innych form spędzania wolnego czasu dla dzieci z rodzin dotkniętych lub zagrożonych uzależnieniami.	GKRPA, OPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, OOK, OKS	Liczba placówek prowadzących zajęcia opiekuńczo-wychowawcze i inne formy opieki, liczba dzieci, którym zorganizowano/ dofinansowano wypoczynek letni, zimowy, wycieczkę, obóz wypoczynkowo-terapeutyczny	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Promocja zdrowego, bezpiecznego stylu życia, zdrowia psychicznego, poprzez organizowanie, finansowanie, dofinansowanie różnego rodzaju imprez oraz wydarzeń społeczno-kulturalnych adresowanych do mieszkańców Gminy.	Organizowanie, finansowanie, dofinansowanie różnego rodzaju imprez oraz wydarzeń społeczno-kulturalnych	GKRPA, samorząd gminny, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, świetlice	Liczba zorganizowanych imprez i wydarzeń; liczba mieszkańców biorących udział w wydarzeniach i imprezach	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Propagowanie i udostępnienie materiałów informacyjnych, prenumerowanie czasopism i literatury fachowej z dziedziny profilaktyki i leczenia uzależnień od substancji oraz uzależnień behawioralnych.	Zakup i dystrybucja materiałów edukacyjnych	GKRPA	Liczba zakupionych i udostępnionych materiałów	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Dofinansowanie do organizacji zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży z wykorzystaniem elementów programów profilaktycznych.	Dofinansowanie do organizacji zajęć pozalekcyjnych z wykorzystaniem programów profilaktycznych	GKRPA placówki oświatowe, samorząd gminny, organizacje pozarządowe	Liczba dzieci biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych z wykorzystaniem elementów programów profilaktycznych	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Finansowanie dożywiania dzieci uczęszczających na zajęcia opiekuńczo-	Finansowanie dożywiania dzieci	GKRPA, organizacje pozarządowe	Liczba dożywianych dzieci uczęszczających na	Okres realizacji programu (lata 2022-

wychowawcze i socjoterapeutyczne. Wsparcie żywnościowe rodzin, osób z problemem alkoholowym			zajęcia opiekuńczo-wychowawcze i socjoterapeutyczne	2023)
Prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych oraz włączanie się w ogólnopolskie kampanie edukacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, uzależnień behawioralnych i przeciwdziałania narkomanii.	Lokalne wydarzenia kulturalne, profilaktyczne działania szkolne	Placówki oświatowe, OOK, GKRPA, Policja	Liczba przeprowadzonych kampanii	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Działania na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców oraz eliminowania z ruchu drogowego kierowców po użyciu środków odurzających, w tym współpraca z policją w zakresie wspólnego reagowania na występujące problemy (np. zakup alkometarów, narkotestów, sprzętu) i innych przedsięwzięć niezbędnych do realizacji różnych zadań związanych z profilaktyką uzależnień.	Dofinansowanie do zakupu alkometarów itp., prowadzenie działalności profilaktycznej	GKRPA, Policja	Liczba działań podjętych na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.				
Wsparcie finansowe i edukacyjne działalności grup samopomocowych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, prowadzenie grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych.	Dofinansowanie programów, zatrudnienia specjalistów oraz sprzętu specjalistycznego	GKRPA, PLU/PZP, Klub AA, osoby fizyczne, ZI	Ilość podpisanych umów, ilość wspartych grup organizacji	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Prowadzenie badań, monitorowanie	Prowadzenie	GKRPA, placówki	Liczba przeprowadzonych	Okres realizacji

problemów społecznych, związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, diagnoza w obszarze uzależnień.	badania, monitoringu	oświatowe, świetlice, samorząd gminny, organizacje pozarządowe, Policja	diagnoz	programu (lata 2022-2023)
Wspieranie materialne i edukacyjne organizacji pozarządowych, które zgodnie ze swoim statutem realizują zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.	Zakup usług specjalistycznych (profilaktycznych)	Organizacje pozarządowe, instytucje, Policja	Ilość podpisanych umów, ilość wspartych podmiotów	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi polegająca na wymianie informacji, wspólnych inicjatywach na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przemocy.	Wymiana informacji, podejmowanie wspólnych inicjatyw	GKRPA, samorząd gminny, organizacje pozarządowe,	Liczba współpracujących podmiotów, liczba podjętych wspólnie inicjatyw	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 1 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w roli oskarżyciela publicznego.				
Podejmowanie działań profilaktycznych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych.	Szkolenia dla sprzedawców, przekazywanie ulotek, materiałów informacyjnych i edukacyjnych	GKRPA	Ilość materiałów, ilość szkoleń, liczba sprzedawców objętych działaniami	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych w celu eliminowania naruszeń ustawy.	Kontrole interwencyjne i planowe	GKRPA, Policja	Ilość kontroli	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Opiniowanie wniosków przedsiębiorców ubiegających się o	Opiniowanie wniosków	GKRPA	Ilość wniosków	Okres realizacji programu

zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych.				(lata 2022-2023)
Występowanie przed sądem w roli oskarżyciela posiłkowego, w przypadku zaistnienia takiej konieczności.	Udział w rozprawach	GKRPA	Ilość spraw w sądzie	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
6. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie Centrum Integracji Społecznej.				
Wsparcie reintegracji zawodowej i społecznej w szczególności dla osób bezdomnych, uzależnionych od alkoholu, narkotyków, osób z zaburzeniami psychicznymi, długotrwale bezrobotnych, zwalnianych z zakładów karnych, uchodźców, osób z niepełnosprawnościami	Udzielanie wsparcia	GKRPA, OPS	Ilość osób, którym udzielono wsparcia	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)

Zadania w zakresie przeciwdziałania narkomanii.

Zadanie	Sposób realizacji	Realizator	Wskaźnik	Termin realizacji
1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem od narkotyków.				
Wsparcie zakładów opieki zdrowotnej zajmujących się leczeniem uzależnionych od narkotyków.	Wsparcie działań, wsparcie finansowe	GKRPA Instytucje, podmioty zajmujące się leczeniem	Ilość podmiotów, którym udzielono wsparcia	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Informowanie o możliwości podjęcia leczenia i zmotywowanie do niego	Rozmowy motywujące do podjęcia leczenia, Informowanie o możliwościach leczenia	GKRPA, Punkty Konsultacyjne	Ilość przekazanych informacji, ilość podjętych działań informacyjnych, ilość rozmów	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Dofinansowanie terapii indywidualnej i grupowej	Realizacja programów, praca indywidualna i grupowa	GKRPA	Wielkość udzielonego dofinansowania, liczba uczestników terapii indywidualnej i	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)

			grupowej	
Udzielanie wsparcia po zakończonym leczeniu	Realizacja programów, praca indywidualna i grupowa	GKRPA, OPS	Ilość osób, którym udzielono wsparcia po zakończonym leczeniu	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Wsparcie działań na temat możliwości pomocy i kompetencji poszczególnych służb z terenu gminy i innych instytucji, które mogą zaangażować się w profesjonalną i systemową pomoc dla osób uzależnionych od narkotyków.	Dofinansowanie działań z zakresu pomocy i kompetencji	GKRPA, Organizacje pozarządowe, instytucje, KPP Służba zdrowia	Ilość podjętych działań	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej.				
Prowadzenie i utrzymanie Punktu Konsultacyjnego zajmującego się informacją, pomocą prawną, edukacją oraz pierwszą interwencją w problemach narkotykowych.	Zatrudnienie specjalistów z zakresu uzależnień od środków psychoaktywnych	GKRPA, Punkt konsultacyjny	Ilość funkcjonujących punktów, liczba osób z problemem narkotykowym, którym udzielono wsparcia	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Tworzenie grup wsparcia dla członków rodzin	Dofinansowanie programów, specjalistów oraz sprzętu specjalistycznego	GKRPA, organizacje pozarządowe, instytucje, inne podmioty, ZI	Ilość utworzonych grup wsparcia, liczba spotkań grup wsparcia, liczba uczestników spotkań	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.				
Wspieranie szkolnych programów profilaktyki: a) prowadzenie zajęć informacyjno – edukacyjnych dla społeczności szkolnej (profilaktyczne spektakle teatralne i muzyczne, warsztaty, happeningi, akcje profilaktyczne);	Prowadzenie zajęć, warsztatów, programów profilaktycznych	GKRPA, samorząd gminny, placówki oświatowe	Ilość wspartych programów, ilość zrealizowanych programów ilość uczestników programów	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)

b) budowanie systemu interwencji w szkole; c) prowadzenie programów ukierunkowanych na promowanie zdrowego stylu życia.				
Wspieranie realizacji programów profilaktycznych promujących zdrowy styl życia w placówkach oświatowych, placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz innych placówkach środowiskowych (Świetlica Środowiskowa) pracujących na rzecz dzieci i młodzieży na terenie gminy.	Realizacja programów profilaktycznych	GKRPA, samorząd gminny, placówki oświatowe	Ilość programów profilaktycznych, Ilość uczestników realizowanych programów	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Wspieranie różnych form edukacji publicznej, przygotowanie oferty działań profilaktycznych, koordynacja działań w zakresie promowania pozytywnych postaw i zachowań.	Przygotowanie oferty działań profilaktycznych, koordynacja działań	GKRPA, samorząd gminny, placówki oświatowe	Ilość wspartych działań profilaktycznych	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Prowadzenie różnych form zajęć sportowych oraz innych dla dzieci i młodzieży.	Organizowanie zajęć sportowych w różnych formach	GKRPA, OPS, Organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, OOK, OKS	Ilość zrealizowanych zajęć, ilość uczestników zajęć	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Organizowanie w okresie ferii zimowych i wakacji letnich akcji wypoczynku dla dzieci i młodzieży.	Organizowanie wypoczynków zimowych i letnich i innych form spędzania wolnego czasu dla dzieci z rodzin dotkniętych lub zagrożonych uzależnieniami.	GKRPA, OPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, OOK, OKS	Ilość zorganizowanych akcji wypoczynku, Liczba dzieci, którym zorganizowano wypoczynek	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Wspieranie wspólnych wyjazdów integracyjnych dla dzieci	Organizowanie wspólnych wyjazdów	GKRPA, OPS, organizacje	Liczba zorganizowanych	Okres realizacji programu

i rodziców połączonych z programem profilaktycznym, mające na celu profilaktykę oraz budowanie prawidłowych relacji między dzieckiem i rodzicami.	integracyjnych połączonych z programem profilaktycznym	pozarządowe, placówki oświatowe, OOK, OKS	wyjazdów, liczba uczestników wyjazdów	(lata 2022-2023)
Współdział w lokalnych i ogólnopolskich społecznych kampaniach edukacyjnych dotyczących profilaktyki i rozwiązywaniu problemów narkomanii.	Lokalne, ogólnopolskie wydarzenia kulturalne, profilaktyczne działania szkolne	GKRPA, Policja, inne instytucje, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, placówki kulturalne	Ilość przeprowadzonych kampanii, liczba uczestników kampanii	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
4. Wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii.				
Tworzenie procedur współpracy służb i instytucji, organizowanie spotkań sprzyjających zawiązywaniu lokalnej koalicji przeciw narkomanii.	Współpraca w zakresie przeciwdziałania narkomanii	GKRPA, Policja, inne instytucje, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, placówki kulturalne	Ilość podjętych działań	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Organizowanie i dofinansowanie szkoleń, udziału w konferencjach z zakresu profilaktyki uzależnień dla różnych grup zawodowych: nauczycieli, pedagogów, wychowawców, pracowników socjalnych, funkcjonariuszy Policji oraz innych instytucji, osób zajmujących się na terenie gminy realizacją zadań z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.	Finansowanie, organizowanie szkoleń, badanie zapotrzebowania na szkolenia	GKRPA, samorząd gminny, placówki oświatowe, OPS, KPP	Ilość zorganizowanych szkoleń, liczba uczestników szkoleń	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
5. Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.				
Organizowanie zajęć informacyjno –	Organizowanie zajęć	GKRPA, OPS,	Ilość zorganizowanych	Okres realizacji

edukacyjnych (indywidualnych i grupowych) z elementami wsparcia psychologicznego dotyczących rozwiązania bieżących problemów życiowych.		Organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, placówki kulturalne	zajęć, liczba uczestników zajęć	programu (lata 2022-2023)
Wspieranie grup rozwoju osobistego (treningi, warsztaty) mające na celu między innymi ułożenie prawidłowych relacji z rodziną, wzmocnienia poczucia własnej wartości oraz grup zapobiegania nawrotom.	Dofinansowanie programów, specjalistów oraz sprzętu specjalistycznego	GKRPA, Instytucje, podmioty	Ilość podjętych działań	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Działania interwencyjne w sytuacjach kryzysowych.	Pomoc finansowa i niefinansowa praca socjalna, Wizytowanie i monitorowanie zagrożonych i dotkniętych uzależnieniem	GKRPA, OPS, KPP, organizacje pozarządowe	Ilość podjętych działań	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Wspieranie zajęć psychoedukacyjnych dla rodzin ukierunkowanych na zmianę nawyków zachowania, które mogą utrudniać reintegrację społeczną osoby po ukończeniu leczenia.	Organizowanie zajęć	GKRPA, OPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, placówki kulturalne	Ilość zorganizowanych zajęć, liczba uczestników zajęć	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)

Zadania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym.

Zadanie	Sposób realizacji	Realizator	Wskaźnik	Termin realizacji
1. Upowszechnianie wiedzy dotyczącej problematyki uzależnień behawioralnych.				
Wydawanie materiałów informacyjno-edukacyjnych, prowadzenie kampanii edukacyjnych.	Zakup, druk, upowszechnianie i dostarczanie informacji, ulotek, Umieszczanie informacji na stronie internetowej, emisje radiowe, rozmowy indywidualne	GKRPA, OPS, Policja, Zespół Interdyscyplinarny, Służba zdrowia, Klub AA, Straż Miejska, Organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, placówki kulturalne	Ilość wydanych materiałów, ilość przeprowadzonych kampanii, liczba uczestników kampanii	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
2. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.				
Wspieranie szkolnych programów profilaktyki poprzez prowadzenie zajęć informacyjno-edukacyjnych dla społeczności szkolnej;	Organizowanie zajęć	GKRPA, samorząd gminny, placówki oświatowe, OPS, KPP	Ilość zorganizowanych zajęć, liczba uczestników zajęć	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Wspieranie różnych form edukacji publicznej, przygotowanie oferty działań profilaktycznych, koordynacja działań w zakresie promowania pozytywnych postaw i zachowań: turnieje, konkursy wiedzy z zakresu profilaktyki uzależnień	Finansowanie, organizowanie, koordynacja	GKRPA, samorząd gminny, placówki oświatowe, placówki kulturalne, OPS, KPP	Ilość podjętych działań, liczba osób objętych działaniami	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Współdziałanie w lokalnych i ogólnopolskich społecznych kampaniach edukacyjnych dotyczących profilaktyki i rozwiązywania	Współdziałanie, finansowanie i organizacja kampanii i programów	GKRPA, samorząd gminny, placówki oświatowe	Ilość zorganizowanych kampanii, programów, liczba uczestników kampanii,	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)

problemów dotyczących uzależnień behawioralnych.			programów	
Organizowanie i dofinansowanie szkoleń, udziału w konferencjach z zakresu profilaktyki uzależnień dla różnych grup zawodowych: nauczycieli, pedagogów, wychowawców, pracowników socjalnych, funkcjonariuszy Policji oraz innych osób zajmujących się na terenie gminy realizacją zadań dotyczących uzależnień.	Finansowanie, organizowanie szkoleń, badanie zapotrzebowania na szkolenia	GKRPA, samorząd gminny, placówki oświatowe	Ilość zorganizowanych szkoleń, warsztatów liczba osób podnoszących swoje kwalifikacje	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)
Organizowanie i dofinansowanie konkursów, wystaw oraz lokalnych imprez dla dzieci, młodzieży i dorosłych związanych z promowaniem wolnego od uzależnień stylu życia oraz innych związanych z rozwijaniem pasji i zainteresowań.	Organizowanie, finansowanie konkursów, wystaw, lokalnych imprez	GKRPA, samorząd gminny, placówki oświatowe, placówki kulturalne, organizacje pozarządowe	Ilość zorganizowanych wydarzeń, liczba uczestników biorących udział w wydarzeniach	Okres realizacji programu (lata 2022-2023)

Realizacja niniejszego Programu nastąpi poprzez:

- 1) zlecenie realizacji zadań wybranym podmiotom,
- 2) nadzór nad realizacją zleconych zadań,
- 3) tworzenie bazy merytorycznej, organizacyjnej i materialnej niezbędnej do realizacji programu.

Przewidywane efekty realizacji Programu

1. Podniesienie świadomości mieszkańców Miasta i Gminy Opatów (w tym dzieci, rodziców) wobec skutków uzależnień od substancji psychoaktywnych (alkoholu i narkotyków) oraz uzależnień behawioralnych.

2. Zwiększenie zaangażowania lokalnej społeczności w działania związane z ograniczeniem spożycia napojów alkoholowych oraz redukcję dostępności i zapotrzebowania na substancje psychoaktywne.

3. Udzielenie profesjonalnej pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom.

4. Zmniejszenie skali dysfunkcji występujących w rodzinach poprzez modyfikowanie stylu życia, wolnego od wszelkich używek, uzależnień behawioralnych szczególnie wśród dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych.

5. Zwiększenie świadomości mieszkańców na temat różnych form przemocy i faktu, że jest to przestępstwo, na które nie ma przyzwolenia we współczesnym świecie.

Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

1. Wydatki na wynagrodzenia i szkolenia (w tym koszty wyjazdów służbowych) członków komisji realizowane są ze środków budżetu gminy przeznaczonych na realizację zadań własnych wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określonych w niniejszym Programie.

2. Wynagrodzenie dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ustala się w wysokości 220,00 zł brutto (słownie: dwieście dwadzieścia złotych), Wiceprzewodniczącego GKRPA 280,00 zł brutto (słownie: dwieście osiemdziesiąt złotych) i 420,00 zł brutto (słownie: czterysta dwadzieścia złotych) dla Sekretarza i Przewodniczącego GKRPA za udział w każdym posiedzeniu tej komisji.

3. Podstawą do naliczenia wynagrodzenia, o którym mowa powyżej jest podpis na liście obecności prowadzonej przez sekretarza Komisji.

Monitorowanie programu

Monitoring będzie polegał na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych działań. Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o dane dotyczące:

- instytucji pomagających osobom z problemem uzależnień i ich rodzinom;
- form udzielanej pomocy osobom z problemem uzależnień i ich rodzinom;
- podjętych działań w obszarze uzależnień i ich skutków;
- podjętych działań profilaktycznych.

Do oceny stopnia realizacji Programu posłużą przyjęte wskaźniki. Dane liczbowe zostaną zebrane z instytucji zaangażowanych w realizację Programu (realizatorów i adresatów). Część z nich bezpośrednio po realizacji zadań jednostkowych, część w ujęciu rocznym.

Uzyskane dane zostaną uwzględnione przy konstruowaniu Programu na rok kolejny, bądź w przypadku informacji zwrotnych o nietrafności działań lub ich bezzasadności ich realizacja zostanie w danym roku zakończona.

Zgodnie z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi ust. 2b. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza raport z wykonania w danym roku gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów

alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii i efektów jego realizacji, który przedkłada radzie gminy w terminie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy raport. Natomiast art. 4¹ ust. 2c. ww. ustawy wskazuje, że Wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza na podstawie ankiety opracowanej przez Centrum informację z realizacji działań podejmowanych w danym roku, które wynikają z gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, i przesyła ją do Centrum w terminie do dnia 15 kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczy informacja.

Źródła i zasady finansowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii

1. Realizacja zadań w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii finansowana będzie ze środków własnych Gminy oraz środków pobieranych z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Środki pochodzące z tych opłat jw. są ściśle powiązane z realizacją gminnego programu i nie mogą być przeznaczone na inne zadania, nie związane z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii.
2. Wsparcie finansowe będzie przekazywane także w trybie konkursu ofert na podstawie ustawy z dnia 3 grudnia 2015 roku o zdrowiu publicznym, która określa sposób powierzania realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego i na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
3. Powyższe środki gromadzone są w budżecie Gminy w dziale 851 - ochrona zdrowia.

**Uzasadnienie do projektu Uchwały
Rady Miejskiej w Opatowie
z dnia 21 marzec 2022 roku**

**w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych w Gminie Opatów na 2022 - 2023 rok”.**

Ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r. poz. 2469), która weszła w życie 1 stycznia 2022 roku wprowadziła kilka istotnych zmian dla lokalnych i regionalnych systemów rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

Zgodnie z art. 21 ww. ustawy, uchwalone przed dniem 1 stycznia 2022 r. gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Gminne Programy Przeciwdziałania Narkomanii - zachowują moc do dnia gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii nie dłużej jednak niż do dnia 31 marca 2022 r., i są finansowane na dotychczasowych zasadach.

Elementem nowych gminnych programów stały się również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, należy uchwałę przyjąć do realizacji.

Przygotował: J. Czub